

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

PANEVĖŽIO DARBO RINKOS
MOKYMO CENTRAS

Į BESIMOKANTIJŲ ORIENTUOTI MOKYMO METODAI

Metodinės rekomendacijos

**Projektas „Panevėžio DRMC mokymo kokybės gerinimas taikant į
besimokantįjį orientuotus mokymo metodus“**

Nr. 2019-1-LT01-KA102-060222

TURINYS

Įvadas	3
1. Individualizuoto mokymo teorinis pagrindas	4
1.1. Dunn ir Dunn teorija	6
1.1.1. VAK mokymosi stiliaus metodas	10
1.2. H. Gardnerio teorija	11
2. Individualizuoto mokymo taikymo praktiniai aspektai	14
2.1. 1 žingsnis - mokinio poreikių identifikavimas ..	16
2.2 2 žingsnis - individualizuoti mokymo metodai	18
2.3 3 žingsnis - grįžtamasis ryšys	19
3. Individualizuoto mokymo proceso taikymas praktiniuose užsiėmimuose.....	24
3.1 1 žingsnis - poreikių indentifikavimas praktinio mokymo procese.....	26
3.2 2 žingsnis - praktinio mokymo planas.....	27
3.3 3 žingsnis - individualizuota mokymo proceso analizės - metodas.....	28
Literatūra	29
Priedai	30

ĮVADAS

Į besimokantįjį orientuotas mokymas

Perėjimas į žinių visuomenę iš jos narių reikalauja naujų gebėjimų. Asmuo turi mokėti informaciją kritiškai vertinti, analizuoti, aktyviai naudodamasis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis. Žinių visuomenės nariai vysto savo veiklas, pagrįstas žiniomis, tai skatina ekonomikos plėtrą, socialinę gerovę ir tik tokiu būdu galima susidoroti su globaliosios konkurencijos iššūkiais (Čiburienė, J., Guščinskienė, J., 2012).

Tyrimai tvirtina, kad besimokančiųjų motyvacija mokytis mažėja (Čiburienė, J., Guščinskienė, J., 2012) ir tradicinis mokymas neatliepia žinių visuomenės poreikių.

Dvidešimtojo amžiaus pradžioje konstruktyvistinės krypties atstovai plėtojo į besimokantįjį orientuotą mokymąsi kaip alternatyvą tradiciniam mokymui. Pastebėta, kad šis mokymasis susidoroja su motyvacijos mokytis iššūkiais.

Besimokančiajam būtina skatinanti aplinka ir palaikantis mokytojas, taip teigė C. Rogers plėtodamas į besimokantįjį orientuoto mokymosi idėją. Žinant besimokančiojo ir mokytojo mokymosi stilius bei mokantis atsižvelgiant į juos, besimokantysis labiau supranta ir noriau mokosi. Į besimokantįjį orientuotas mokymas – besimokančiojo poreikius atliepiantis mokymas, didinantis besimokančiųjų pažangumą, užtikrinantis profesinio mokymo kokybę. Šis mokymasis buvo įteisintas politiniu lygmeniu. Bolonijos proceso (aukštojo mokslo) bei Kopenhagos proceso (profesinio rengimo) dokumentai pabrėžia į besimokantįjį orientuoto mokymosi svarbą. (Tamulienė, R., Sajienė, L. 2012).

1. INDIVIDUALIZUOTO MOKYMO TEORINIS PAGRINDAS

Mokymo stiliai nustato besimokančiojo poreikius, o atliepiant juos, didėja besimokančiojo motyvacija mokymuisi.

Su C. Rogers (1956) į klientą orientuota terapija yra siejamos į besimokantįjį orientuoto mokymo ištakos. Jis išplėtojo į besimokantįjį orientuoto mokymosi idėją. Besimokantįjį motyvuoja skatinanti aplinka ir palaikantis mokytojas. C. Rogers akcentuoja, kad sudarius galimybes besimokančiajam mokytis srityse, kurios artimos jo asmenybei, ir mokytojo sukurta atmosfera empatiška, saugi bei pagarbi besimokančiajam, pastebimi ne tik aukštesni besimokančiojo akademiniai pasiekimai, bet ir didėja jo pasitikėjimas savimi, socialiniai įgūdžiai, ugdomos vertybės ir asmenybės branda.

Nuo XX amžiaus pradžios konstruktyvistinės krypties atstovų J. Dewey, J. Piaget ir L. Vygotsky buvo plėtojamas į besimokantįjį orientuotas mokymasis kaip alternatyva tradiciniam mokymo turiniui. L. Vygotsky nuomone, svarbu ugdyti besimokančiojo savarankiško mąstymo įgūdžius. Anot J. Dewey, mokymasis yra socialinis ir patirtinis procesas, per kurį besimokantieji gali išmolti kritiškai mąstyti ir spręsti realaus pasaulio problemas. O psichologai D. Kolb (1939), H. Witkin (1954), I. Briggs-Myers (1962), A. Grasha (1974), H. Gardner (1980), J. B. Biggs (1987) ir kiti tyrinėdami šią sritį, bandė apibrėžti mokymosi stilių sąvoką bei mokymosi stiliaus nustatymo būdus (Jadzgevičienė, V., 2015).

Jungtinėje karalystėje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, vakarų Europoje vis gausėja mokymosi stilių modelių ir jų instrumentų, apimant teorinę, pedagoginę ir komercinę sritis. F. Coffield ir kt. (2004) atliktoje apžvalgoje yra priskaičiuojama daugiau nei 70 mokymosi stilių teorijų, modelių. Šiuolaikinio sėkmingo mokymosi proceso dalis yra tinkamo mokymosi stiliaus pasirinkimas.

Kurias mokymosi stiliaus teorijas rinktis?

Jungtinėse Amerikos Valstijose didelio populiarumo susilaukė Dunn ir Dunn mokymosi stiliaus teorija. Dalis šios teorijos yra vadinama VAK mokymosi stiliaus modelis (The Visual-Auditory-Kinesthetic learning styles model).

Jungtinėje Karalystėje plačiai žinomi ir naudojami D. Kolbo mokymosi stiliaus aprašas (LSI) bei Honey ir Mumford mokymosi stilių klausimynas (LSQ). Populiari ir H. Gardnerio sukurta įvairialypio intelekto teorija (Howard Gardner's Multiple Intelligences), nors, kaip pats autorius teigia, teorija gal ir yra empiriškai nepagrįsta, bet lengvai suprantama ir naudojama, todėl patraukli švietimo sistemai.

Toliau bus apžvelgtos dvi teorijos:

- Dunn ir Dunn mokymosi stilių teorija ir šios teorijos dalis - VAK mokymosi stiliaus modelis kaip metodas (The Visual-Auditory-Kinesthetic learning styles model).
- H. Gardnerio sukurta įvairialypio intelekto teorija (Howard Gardner's Multiple Intelligences).

Pastebimos kelios itin įtakingos ir populiarios mokymosi stilių teorijos.

1.1. DUNN IR DUNN MOKYMOSI STILIŲ TEORIJA

Dunn ir Dunn mokymosi stilių teorija-modelis tapo vis labiau įtakingas pradiniam ugdyme ir mokytojų rengime Jungtinėse Amerikos Valstijose. Jį taip pat naudoja individualūs praktikai kitose šalyse, įskaitant Australiją, Bermudai, Brunėjus, Daniją, Suomiją, Malaiziją, Naująją Zelandiją, Norvegiją, Filipinus, Singapūrą ir Švediją. Modelyje aprašomos ir tiriamos fiksuotos asmens charakterio savybės, kurias aplinka gali modifikuoti palyginti lengvai. R. Dunn (1984) teigia, kad besimokantysis gali įsivertinti savo mokymosi stilių, vertindamas šiuos veiksnius (elementus): aplinkos, emocinius, socialinius, fiziologinius ir psichologinius (žr. 1 pav.).

1 pav. Dunn ir Dunn mokymosi stilių modelis. Skandinavijos dizainas

Anot L. Boström (2011), mokytojas turėtų atsižvelgti į besimokančiojo stipriąsias savybes ir jų poreikius:

1) Reakcija į studijų aplinką: garsas ir tylą, ryški ir blyški šviesa, šilta ir vėsi temperatūra bei formali ir neformali aplinka;

2) Studentų emocionalumas: motyvacija (vidinė ar išorinė), susikaupimas (mažas ar kintantis), atsakomybė (didelė ar maža), ir priklausomumas (vidinis ar išorinis);

3) Socialiniai prioritetai mokymuisi: darbas vienam ar su keliais kitais kolegomis ar komandoje, darbas su autoritetu ir/ar įvairiai (galima priešinga tvarka);

4) Jų asmeninės fiziologinės savybės: dominuojantis suvokimo būdas (girdimasis, vizualinis, kinestetinis ar lytėjimo); paros laiko, mitybos bei judėjimo poreikiai;

5) Psichologiniai prioritetai: informacijos apdorojimas (analitinis ar holistinis) ir mąstymo stilius." (Boström, L., 2011, 164-165 p.).

DUNN IR DUNN MODELIO STIPRYBĖS

Coffield F. ir kt., (2004) įvertina tokias šio stiliaus modelio stiprybes:

- Pirma, šis modelis akcentuoja, kad mokyti gali kiekvienas, tik reikia atsižvelgti į asmens potencialą.
- Antra, modelis skatina mokytojos gerbti besimokančiųjų skirtumus, pabrėžiant mokymąsi įvairiais būdais.
- Trečia, skatina mokytojus atkreipti dėmesį į savo mokymo stilių, gali būti, kad būtent mokytojo mokymosi stilius yra kliūtis tinkamai išmokyti besimokančiuosius. Mokymosi stilius neatitinka daugumos jo besimokančiųjų mokymosi stilių.
- Ketvirta, modelis skatina mokytojus ir besimokančiuosius kalbėtis apie mokymąsi. Susitarti naudoti veiksmingus besimokančiajam būdus, pavyzdžiui, judėti, vaikščioti pamokos metu, kas anksčiau buvo stigmatizuojama.

DUNN IR DUNN MODELIO SILPNYBĖS

Coffield F. ir kt., (2004) įvertina tokias šio stiliaus modelio silpnybes:

- Pirma, modelis yra pagrįstas idėja, kad besimokančiojo stiprybės yra gan fiksuotos ir, kai kurių elementų atveju - konstituciškai pagrįstas. Be to, nuorodos į dienos laiką ir modalumo nuostatas šiame modelyje nėra paremtos moksliniais įrodymais.
- Antra, įsitikinimas, kad besimokantieji turėtų dirbti su savo stipriomis pusėmis ir venkti silpnybių, gali paskatinti savęs ribojimą ir silpnybių netobulinimą (Coffield F. ir kt., 2004).

Nepaisant šių teorijos silpnybių, ji populiari. Kaip ir kiti šios teorijos modeliai, pavyzdžiui, VAK/VAKT ar vėliau sukurtas VARK mokymosi stiliai.

Šių mokymosi stilių instrumentai itin paplitę ir naudojami, ypač pradiniam ugdyme. Profesiniame mokyme Lietuvoje ir kitose šalyse yra mėginimų juos naudoti virtualioje mokymosi aplinkoje Moodle. Kai mokymosi stilius nustatomas automatiškai, besimokančiajam naudojantis Moodle aplinka. Stebima, kaip besimokantysis linkęs mokyti, ar labiau klausydamasis, ar skaitydamas, ar praktiškai išbandydamas. Tokia apklausos atsakymų parinkimo galimybė leido išaiškinti kelis mokymosi stilius, tinkančius tam pačiam besimokančiajam (Tamulienė, R., Sajienė L., 2012).

Tokia praktika, tarsi kvietimas mokytojams mokymosi medžiagą pateikti bent trimis būdais, t. y. vizualiniu, auditoriniu ir kinestetiniu mokymosi stiliumi.

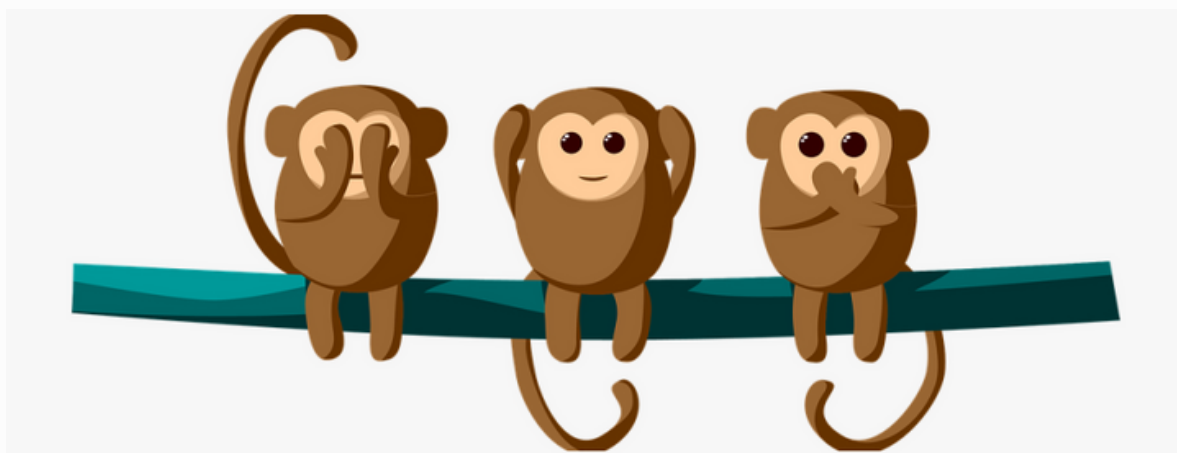
Mokymosi stiliaus VAK/VAKT pavadinimas šifruoja šias sąvokas:

- V- vizualinis (regos),
- A-akustinis (garso, klausos),
- K- kinestetinis (praktinis),
- T-lytėjimo.

Mokymosi stiliaus VART pavadinimas šifruoja šias sąvokas:

- V-vizualinis (regos),
- A-akustinis (garso, klausos),
- R-skaitymo, rašymo,
- T-lytėjimo ir veiklos.

(V. Jadzgevičienė, 2015; Emami, M. R., Bazzocchi, M. C. F., Hakima, H., 2018).

VAK mokymosi stiliaus metodas

Profesijos mokytojas, pirmą kartą susitikęs su besimokančiais, įvertina kiekvieno mokymosi stilių (žr. 1 ir 2 priedus). Vieni mokiniai gali turėti vieną dominuojantį mokymosi stilių, kiti – dviejų ar visų trijų mokymosi stilių derinį. Mokytojui svarbu tai išsiaiškinti, nes tai padeda tinkamai pasirinkti veiksmingus mokymo metodus.

Įvertinti besimokančiojo mokymosi stilių galima naudojant sutrumpintą arba pilną klausimyno versiją. Paprasčiausias ir greičiausias informacijos rinkimas – naudojant sutrumpintą klausimyno versiją (žr. 1 priedas). Iš kiekvienos eilutės reikia pasirinkti vieną atsakymo variantą, vėliau susumuoti stulpelių pasirinkimus.

Patikimesnis ir išsamesnis – pilno klausimyno naudojimas (žr. 2 priedas). Šiame klausimyne atsakymai A atitinka, atskleidžia Vizualinį mokymosi stilių, B – Auditorinį mokymosi stilių, C – Kinestetinį mokymosi stilių. Patariama prieš pateikiant besimokančiajam, atsakymų variantus sumaišyti, tai leistų tiksliau nustatyti mokymosi stilius.

Profesijos mokytojas išsiaiškinęs kiekvieno besimokančiojo mokymosi stilių, peržiūri ir savo mokymo stilių (metodų komplektą), papildo ar susiaurina naudojamų metodų spektrą pagal mokinių poreikius.

VAK
(The Visual-Auditory-Kinesthetic learning styles model)
mokymosi stiliaus metodas įvertina besimokančiojo mąstymo būdą, padeda suprasti, kaip rezultatyviausiai įsimenama ir apdorojama informacija – matant, klausant arba judant bei liečiant.

VAK klausimynai – puikūs įrankiai, padedantys objektyviai suprasti mokinio asmenybę, jo nuostatas ir stipriąsias puses. Šios žinios, panaudojamos tinkamų mokymo metodų parinkimui.

1.2. H. GARDNERIO TEORIJA

*Per asmens talentus,
gabumus, hobius,
pomėgius išryškėja jo
savitumas.*

Howardo Gardnerio (Howard Gardner) sukurta įvairialypio intelekto teorija užginčijo tradicinę mintį, kad intelektas yra viena statinė koncepcija, kurią galima išmatuoti intelekto koeficiento (IQ) testu. Jis teigia, kad asmuo turi nuo septynių iki devynių intelektų, kuriuos galima lavinti visą gyvenimą.

H. Gardnerio teorijos nustatyti intelektų tipai: kalbinis (lingvistinis), loginis (matematinis), vizualinis (erdvinis), muzikinis, kinestetinis, tarpasmeninis, intrapersonalinis (asmeninis), gamtinis (natūralistinis), egzistencinis.

Paprastai asmenybė atsiskleidžia per kelis minėtus intelekto tipus, kiekvienas turime savitą intelekto tipų rinkinį. Mokytojas, naudodamas H. Gardnerio teorijos žinias ir jas taikydamas praktinėje veikloje, atranda besimokančiųjų prigimtinius intelektus ir žadina miegančius.

Naudojant įvairius mokymo metodus, galima sukurti autentišką mokymosi patirtį besimokantiejiems, aktyvinti jų dalyvavimą mokymo procese, padidinti jų pasiekimų rezultatus. Besimokantieji jaučia pasitenkinimą mokydamiems jiems tinkamiausiais būdais, nes tada jie naudoja savo stipriąsias savybes, labiau pasitiki savimi, nes jam nereikia prisitaikyti prie mokytojo metodų.

Prieš pradėdant taikyti H. Gardnerio įvairialygio intelekto teoriją, būtina peržiūrėti mokymo tikslus. Svarbu apsvarstyti, kaip konkrečiai šios teorijos galimybės gali padėti siekti mokymo tikslų.
Pradėjus taikyti pereinami 6 žingsniai:

Ši teorija turėtų būti pristatoma besimokantiems paprastai ir įdomiai. Prieš kalbėdami apie detales, būtina atkreipti besimokančiųjų dėmesį ir padidinti jų susidomėjimą. Tai galima pasiekti naudojant žaidimą, pvz., „Surask ką nors, kas ...“ („Find someone who ...“). Šis žaidimas pristato septynis intelekto tipus.

Mokytojai privalo išvertinti savo intelekto tipų rinkinį (interesus, talentus, gabumus), naudodami įvairialygio intelekto klausimyną (3 priedas). Peržvelgti, kaip paties mokytojo intelekto tipų rinkinys įtakoja tai, kokius mokymo metodus jis naudoja pamokose, kokias veiklos rūšis renka. Mokytojo mokymo stilius – tai mokytojo intelekto tipų rinkinys ir jo naudojami mokymo metodai užsiėmimuose.

1 žingsnis.
Įvairialygio intelekto teorijos pristatymas.

2 žingsnis.
Mokytojo intelekto tipų rinkinys.

Taip pat įvairialygio intelekto klausimyną (3 priedas) naudojant, nustatomi besimokančiųjų intelekto tipų rinkiniai. Pagal gautus rezultatus, mokytojas turėtų mokiniui parinkti jam tinkamiausius mokymo metodus, kurie remiasi jo intelekto tipų poreikiais. Besimokantieji turėtų būti informuojami, koks nustatytas jų intelekto tipų rinkinys, kokios yra jų stipriosios ir silpnosios pusės ir kokie metodai yra numatyti naudoti užsiėmimuose.

Mokytojai turėtų išanalizuoti mokymo metodus (4 priedas), kurių dar nenaudojo savo užsiėmimuose. Pasirinkti metodus pagal numatomą naudą konkrečiam besimokančiajam arba jų grupei, atliepiančią jų skirtingus poreikius. Mokytojas turėtų išitikinti, kad parinkti metodai patenkins įvairius besimokančiųjų poreikius pagal intelektų tipus.

3 žingsnis.
Besimokančiųjų intelekto tipų rinkinys.

4 žingsnis.
Numatomų naudoti metodų analizė.

Kitas žingsnis yra suplanuoti pamokas, apgalvoti tikslus, mokymo priemones/ medžiagas, mokymo metodus, vertinimo techniką, namų darbus ir laiką. Reikėtų atsižvelgti į daugelį veiksnių: besimokančiųjų poreikius, stiprybes, silpnybes, lygius, interesus ir intelekto tipų rinkinį bei mokytojo intelekto tipų rinkinį ir mokymo programos tikslus bei turimus išteklius.

H. Gardnerio teorija pagrįsto mokymo įgyvendinamas. Naudoti mokymo metodus, stebėti besimokančiųjų reakcijas, supratimą, išmokimą.

5 žingsnis.
Pamokos planavimas.

6 žingsnis.
Įgyvendinimas.

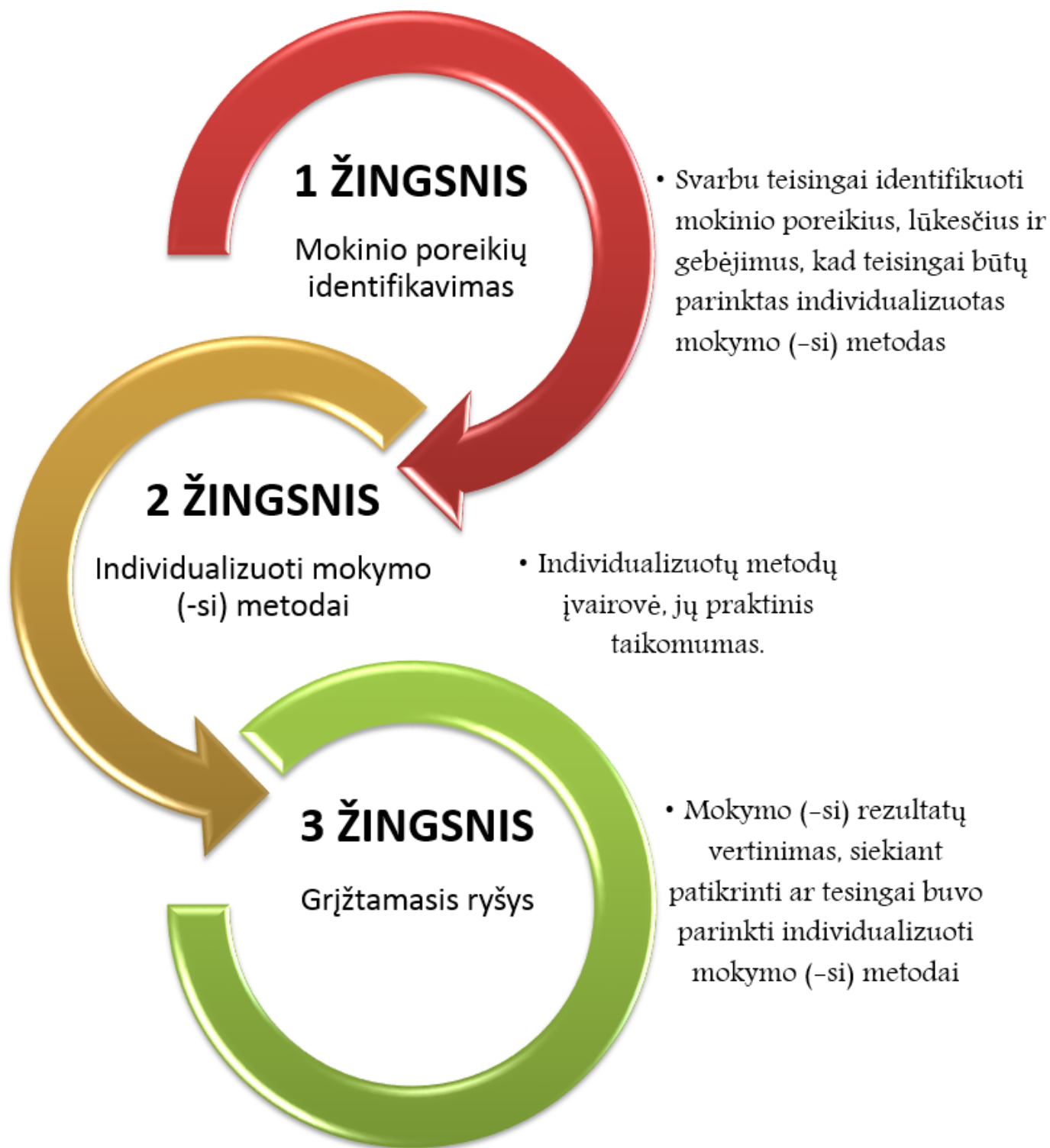

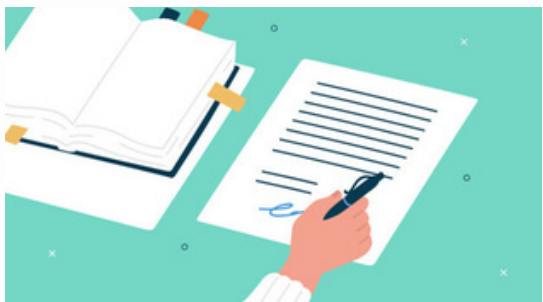
Po taikymo mokyme būtinas reguliarius pasirinktų metodų auditas. Po tam tikro nusistatyto laiko tarpo (savaitės, mėnesio ar pan.) turi būti analizuojama, ar metodai padėjo pasiekti numatytų tikslų. Analizės rezultatai turėtų atspindėti, ar mokymo metodai atliepia įvairius besimokančiųjų intelekto tipų poreikius, ar konkrečiai vienam besimokančiajam tinka jam parinkti metodai.

Patarimas.

Įvairialypio intelekto klausimynų įvairiomis kalbomis galima rasti internete ir kaip Excel dokumentą, ir kaip PDF dokumentą atsispausdinimui, ir tiesiog programėles mobiliems telefonams. Mokytojai gali klausimyno teiginius pateikti besimokantiesiems kaip anketą, dalinantis savo Google Diske.

2. INDIVIDUALIZUOTO MOKYMO TAIKYMO PRAKTINIAI ASPEKTAI

Profesijos mokytojas išsiaiškines kiekvieno besimokančiojo mokymosi stilių, pats peržiūri savo turimą mokymo stilių (kokius metodus naudoja), papildo ar susiaurina naudojamų metodų spektrą.

Mokytojo mokymo stilius yra koreguojamas pagal mokinių poreikius, matuojant, kiek reikės vizualinių, auditorijos, kinestetinių, ekspresyvių, grupės darbo ir individualaus mokymosi metodų. Tinkamai suderintas mokymosi stilius, naudojant besimokančiajam veiksmingiausias metodus, atneša puikius rezultatus.

Sudarytas mokymosi planas įgyvendinimas klasėje ir už jos ribų. Tarkim, dviejų besimokančiųjų mokymosi stiliai sutampa tik tiek, kad naują informaciją jie veiksmingiausiai įsisavins matydami pavyzdžius ar matydami proceso eigą, o kita mokymosi stiliaus dalis skirsis: vienam reikės ekspresyvių metodų, t. y. bendravimo aiškinantis teorinius dalykus, kitam – tinkamiausiais būdas skaityti studijuoti pačiam, skaitant vienuoje susikaupus ir jam visai nereikia mokytojo, t. y. individualus darbas. Kuris būdas bus veiksmingiausias priklausys nuo asmens individualiai.

Ar tikrai metodai buvo tinkamai parinkti ruošiant užduotis, galima išsiaiškinti gavus besimokančiųjų grįžtamąjį ryšį. Tai nebūtinai testas, tai gali būti viktorina, refleksija, asmeninių pasiekimų fiksavimas. Grįžtamojo ryšio duomenys privalo būti panaudoti tolimesnio mokymo proceso gerinimui. Tik taip besimokantysis jaus didesnę pasitenkinimą mokantis ir pasieks geresnių rezultatų.

Norint, kad į besimokantįjį orientuotas mokymasis būtų sėkmingas, būtina reguliariai naudoti vertinimą per grįžtamąjį ryšį bei palaikyti mokymosi motyvaciją. Didžiausia mokymosi siekiama – besimokančiojo mokėjimas spręsti problemas, formuojamas kritinis mąstymas, reflektyvusis mąstymas, kurie formuojasi iš priimamos naujos informacijos ir ankstesnės patirties.

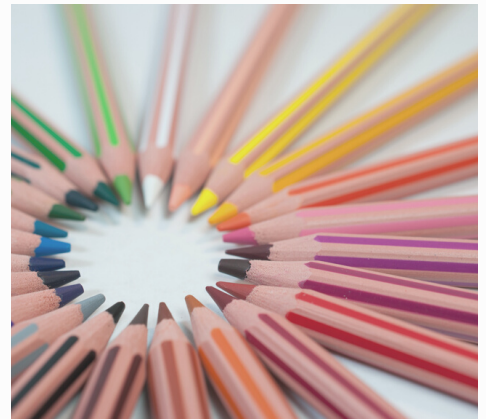

2.1. 1 ŽINGSNIS - MOKINIO POREIKIŲ IDENTIFIKAVIMAS

Dialogas - realioje erdvėje

Šio metodo tikslas perkelti mokymo procesą į realią erdvę, užmegzti ir plėtoti dialogus su kiekvienu mokiniu individualiai, siekiant suprasti mokinio žinias ir kompetencijas konkrečioje, gyvenimiškoje situacijoje. Tokios pamokos dėka profesijos mokytojas gali įvertinti besimokančiųjų turimų kompetencijų lygį ir esant poreikiui skirti savarankiškų užduočių, kurios padėtų stiprinti mokiniui silpnąsias vietas. Taikant šį metodą svarbu mokytojui paruošti susistemintą klausimyną, kuris tampa įrankiu užmezgant ir plėtojant dialogą su mokiniu. Dialogo metu mokytojas aiškinasi mokinio turimas kompetencijas ir bando identifikuoti tobulintinas sritis, praktiškoje situacijoje.

PRIVALUMAS
mokinių susidomėjimas pamoka,
identifikuojamos tobulintinos mokinio sritis, numatomi aukštesni mokymosi rezultatai.

REIKALINGOS PRIEMONĖS:
reali (gyvenimiška) erdvė atitinkanti pamokos temą,
susistemintas klausimynas.

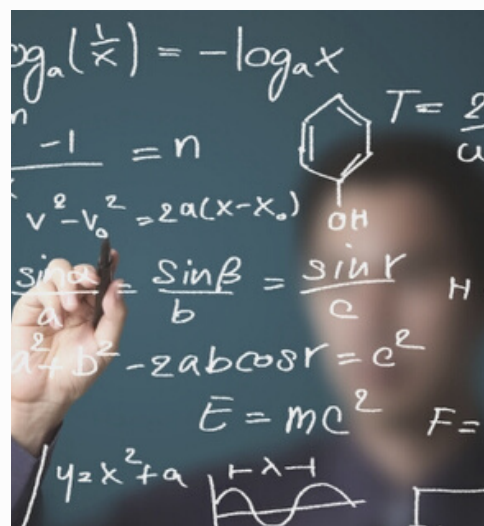
Pavyzdys

Anglų kalbos pamoka vyksta ne įprastoje mokomojoje klasėje, o realioje aplinkoje – prabangių prekių parduotuvėje. Parduotuvėje prekiaujama įvairiomis išskirtinėmis prekėmis nuo drabužių, aksesuarų, namų dekoravimo prekių iki maisto produktų. Mokinys turi išsiaiškinti parduotuvės siūlomų prekių asortimentą, dominančių prekių kainą, savybes, ir visa tai padaryti bendraujant anglų kalba. Profesijos mokytojas - pardavėjas, naudoja pamokos tematiką atspindintį klausimyną, kuriuo siekiama atskleisti mokinio konkrečias žinias ir gebėjimus. Pardavėjas bendraudamas tik anglų kalba, skatina bendravimą plėtodamas dialogą, norėdamas įvertinti sakinių struktūrą, žodyno platumą, minčių dėliojimo sklandumą, gramatikos taisyklių išmanymą ir gebėjimą taisyklingai kalbėti. Pasibaigus pamokai mokytojas teikia grįžtamąjį ryšį mokiniui, pabrėždamas tobulintinas sritis ir skirdamas papildomas užduotis, padėsiančias stiprinti trūkstamus įgūdžius.

Praktiniai užsiėmimai pagal žinių lygį

Šio metodo tikslas praktinius užsiėmimus vykdyti pagal individualų mokinio turimą žinių ir įgūdžių lygį. Profesijos mokytojas yra parengęs susistemintą teorijos testą, kurio pagalba yra patikrinamos ir įvertinamos mokinių teorinės žinios. Praktiniams įgūdžiams patikrinti yra naudojamas mokytojo sudarytas ir mokymo įstaigos patvirtintas kompetencijų sąrašas, kuris nurodo kokias profesines, praktines kompetencijas mokinys privalo turėti, norint savo praktinę darbo vietą perkelti į realią mokymo erdvę. Teorinių ir praktinių užduočių pagalba profesijos mokytojas įvertina, ar mokinys turi pakankamai žinių ir įgūdžių, ar yra pasiruošęs praktines užduotis atlikti realioje mokymo vietoje.

PRIVALUMAS
susiformuoja
stiprių/silpnų mokinių
komandos, mokins savo
komandoje jaučiasi
pilnavertis,
identifikuojamos
tobulintinos mokinio
sritys, numatomi
aukštesni mokymosi
rezultatai.

REIKALINGOS PRIEMONĖS:
teorinių žinių patikrinimo testas,
patvirtintas kompetencijų sąrašas.

Pavyzdys

Vykdomas mokymas pagal kirpėjo profesinio mokymo programą. Teorinėms žinioms įvertinti profesijos mokytojas naudoja teorinius testus, o praktiniams įgūdžiams įvertinti patvirtintą kompetencijų sąrašą. Praktiniams įgūdžiams įvertinti pagal kompetencijų sąrašą yra rengiamos specializuotos praktinės užduotys, kurios atliekamos ant mokomųjų manekėnų. Profesijos mokytojas įvertinęs turimas žinias ir gebėjimus nusprendžia ar mokinys pasiruošęs savo praktinę mokymo vietą pakeisti į realią – mokomąją kirpyklą, ir dirbti su tikrų žmonių plaukais.

2.2. 2 ŽINGSNIS - INDIVIDUALIZUOTI MOKYMO METODAI

Individualizuotas pamokos turinys

Šio metodo tikslas yra individualizuoti pamokos tematiką atsižvelgiant į mokinio poreikius ir lūkesčius. Profesijos mokytojas pirmos pamokos pradžioje išsiaiškina kiekvieno mokinio individualius poreikius, pateikdamas galimų, temų sąrašą. Mokytojas aiškinasi kokiose temose jis nori įgyti ir (ar) tobulinti žinias ir kokia tematika norėtų įgyti ir (ar) patobulinti praktinius įgūdžius. Žinant mokinio pamokos lūkesčius yra aptariamas mokiniui sudarytas mokymo planas, pateikiamos individualizuotos savarankiškos užduotys, kurios padės mokiniui gilinti žinias norimose srityse.

PRIVALUMAS mokiniui pamoka įdomi, įtraukianti, nenuobodi, numatomi aukštesni mokymosi rezultatai.

*REIKALINGOS PRIEMONĖS:
išsiaiškinti mokinio poreikius,
savarankiškos užduotys.*

Pavyzdys

Mokinys atėjęs mokyti pagal floristo mokymo programą. Profesijos mokytojui aiškiai išsakė savo poreikius ir lūkesčius. Mokinys įvardijo, kad jam trūksta teorinių ir praktinių žinių gėlių komponavimo srityje, didžiųjų metų švenčių tematikoje. Mokytojas atsižvelgdamas į išsakytus mokinio pageidavimus, sudaro pamokos planą, kuriame dominuoja gėlių komponavimas, šventiniu laikotarpiu. Mokytojas duoda mokiniui ne tik papildomų savarankiškų užduočių šios temos teorinių žinių analizavimui, bet ir praktinių užduočių atlikimo technikos analizavimui.

Mokymosi bendradarbiaujant metodas

Šio metodo tikslas yra mokyti vienas kitą, ir kartu skatinamas kiekvieno komandos nario individualus mokymasis. Mokiniai suskirstomi darbui grupėse, kuriose kiekvienas turi savo vaidmenį-užduotį. Kiekvienoje grupėje privalo būti stiprus mokinytis, iš kurio galėtų mokytis kiti. Atliekant paskirtą užduotį, kiekvienoje komandoje paeiliui vyksta vaidmenų rotacija. Taip tobulinami visi komandai priskirti įgūdžiai užduočiai atlikti. mokiniui, kuriam yra priskirtas moderatoriaus vaidmuo, skatina kiekvieną įsitraukti į veiklas, tylėsnius mokinius skatina kalbėti.

PRIVALUMAS mokiniui pamoka įdomi, skatina tarpusavio bendravimą, mokymąsi vienas iš kitų.

*REIKALINGOS PRIEMONĖS:
taurės, peiliai, vaisiai, sirupai kokteiliams ir t.t.*

Pavyzdys

Barmeno mokymo programos kokteilių ruošimo tema pamokoje. Buvo įdomu stebėti, kaip mokiniai praktinei užduočiai buvo paskirstyti dirbti į grupes po 4 asmenis, kurių vienas – labai stiprus mokinytis, kiti trys – silpnesnių gebėjimų. Prisiskirdami tam tikrus vaidmenis (veiklų moderavimo, vaisių supjaustymo, gėrimų kiekio supilstymo), vienas paskui kitą rotacijos būdu etapus keitė ir vienas iš kito mokėsi. Ypatingai pagelbėjo stipresnių gebėjimų mokinytis, nes padidėjo galimybė mokyti vienas kitą, ir kartu buvo skatinamas kiekvieno komandos nario individualus mokymasis. Šis metodas svarbus ir tuom, kad skatinamas bendradarbiavimas, intensyvus darbas, kiekvieno mokinio įsitraukimas, bendro rezultato siekimas.

Mokymosi bendradarbiaujant metodo pritaikymas pamokoje

Atliekant praktinę užduotį buvo taikomas „Mokymosi bendradarbiaujant metodas“. Šio metodo tikslas yra mokyti vienas kitą, tuo pat metu mokytis pačiam. Pamokos metu mokiniai turėjo atlikti praktinę užduotį. Pradžioje mokytoja pademonstravo įvairius rankšluosčių lankstymo būdus. Mokiniam buvo išdalintos rankšluosčių lankstymo instrukcijos tam tikrais būdais ir rankšluosčiai. Vadovaujantis instrukcijomis bei mokytojo patarimais, mokiniai turėjo išlankstyti įvairias figūras. Užduoties metu mokiniai stengėsi mokyti vieni kitus, vieni kitiems patarti bei padėti. Vieniems sekėsi geriau, kitiems truputį sunkiau. Atliekant užduotį įsitraukė kiekvienas mokinis, tuo pat metu stipresnis padėjo silpnesniam, aiškino ir bendradarbiavo bei tarpusavyje bendravo. Mokymosi bendradarbiaujant metu mokiniai lavina sprendimų priėmimo, asmeninės atsakomybės, komandinio darbo įgūdžius. Mokiniam patinka dirbti kartu, bendradarbiauti ir siekti bendro tikslo.

PRIVALUMAS: Taikant šį metodą siekiama, kad visiems mokiniams pasisektų išmokti ir gerai atlikti užduotį

REIKALINGOS PRIEMONĖS:

kompiuteris, Smart Board interaktyvi lenta, rankšluosčiai, rankšluosčių lankstymo instrukcijos

2.3. 3 ŽINGSNIS - GRĮŽTAMASIS RYŠYS

Grįžtamojo ryšio komitetas

Šio metodo tikslas yra pakartoti, reflektuoti, apibendrinti dieną. Mokymų dienos pabaigoje iš grupės įvairiais skirstymo į grupes metodais parenkami 2–3 mokiniai, kurie sudaro tos dienos grįžtamojo ryšio komitetą. Kiekvienai dienai sudaromas kitas komitetas. Kitą dieną komitetas trumpai pristato praėjusią dieną (turinį, procesą, emocijas). Komitetai patys nusprendžia pristatymo būdą.

PRIVALUMAS. Mokiniai apibendrina medžiagą, pasikartoja pamokos turinį, jį reflektuoja, įsisąmonina informaciją.

REIKALINGOS PRIEMONĖS:

lenta, rašikliai, spalvoti lapeliai, dideli popieriaus lapai.

Sąlygos

Metodas taikomas kelių dienų mokymams.

Dalyvių skaičius – 2–3 mokiniai.

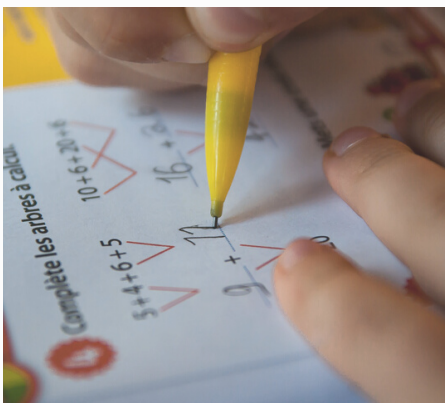
Trukmė – 10–15 min.

Energijos lygis

Šio metodo tikslas yra „pamatuojant“ mokymų dalyvių energijos lygį, pasitikrinti, kaip dalyviai jaučiasi konkrečiu momentu.

Ant stendinio popieriaus lapo nupiešiama energijos lygio matavimo skalė nuo 0 iki 10. Kiekvienas dalyvis nusprendžia, koks jo energijos lygis yra šiuo momentu, ir skalėje padeda taškelį. Remdamasis gautais užduoties atlikimo rezultatais, vedėjas apibendrina situaciją.

*PRIVALUMAS.
Šio metodo pagalba mokymų vedėjas gauna informaciją, kaip konkrečiu momentu jaučiasi grupė energetiniu požiūriu. Tai leidžia jam sėkmingiau planuoti tolesnius veiksmus ir parinkti efektyvesnius mokymo/si metodus. .*

REIKALINGOS PRIEMONĖS:

stendinio popieriaus lapas su nubraižyta energijos lygio matavimo skalė nuo 0 iki 10.

Sąlygos

Trukmė – iki 3 min.

Dalyvių skaičius – neribojamas.

Vienos minutės metodas

Šio metodo tikslas yra gauti grįžtamąjį ryšį apie dėstomą temą, buvusią pamoką. Pamokos pradžioje pateikiamas 1-2 klausimai, į kuriuos mokinys turi atsakyti greitai ir trumpai. Parodomi klausimai skaidrėje. Taip pat klausimai gali būti užrašomi lentoje. Mokiniai atsakymus gali užrašyti ant atskirų lapelių ir juos priklijuoti prie lentos. Paskatinami mokiniai atsakyti į klausimus atvirai ir glaustai. Jie gali vartoti atskirus žodžius, frazes ar trumpus sakinius. Šis metodas padeda įvertinti, kaip mokiniai reaguoja į pamokos medžiagą, dėstymą ir užduotis, neprarasti artimo ryšio su mokiniais. Mokytojas gauna tiesioginį grįžtamąjį ryšį. Taip užtikrinama, kad tema įsisavinta. Greitas grįžtamasis ryšys pagerina tiek mokymą, tiek mokymąsi. Gavus greitą atsaką, galima iškart pakartoti sunkiau įsisavinamus dalykus. Lengva taikyti tiek didelėse, tiek mažose grupėse. Paprasta suskaičiuoti ir analizuoti. Parodo, kad domitės mokinių supratimu. Skatina aktyvų dalyvavimą.

PRIVALUMAI. Užtrunka kelias minutes. Užtikrinama, kad tema įsisavinta. Galima pasikartoti sunkiau įsisavintus dalykus

Kada tinka naudoti?
- baigus temą, kai norima patikrinti, ar mokiniai įsisavino žinias;
- kaip nuolatinė tikrinimo priemonė;
- pristatant naują temą;
- norint stebėti mokinių progresą;
- norint parodyti, kad jums rūpi mokinių pastangos.

REIKALINGOS PRIEMONĖS:

Lenta arba Smart Board interaktyvi lenta, markeriai, priklijuojami lapeliai,

3. INDIVIDUALIZUOTO MOKYMO PROCESO TAIKYMAS PRAKTINIUOSE UŽSIĖMIMUOSE

PASIRINKTO PRAKTINIO MOKYMO PROCESO APRAŠYMAS

Procesas

Šioje dalyje aptariama metodika, remiantis sukaupta patirtimi praktiniame mokyme. Pasirinktas praktinio mokymo procesas, kuris apima mokinio dalyvavimą praktinėje veikloje. Mokinys supažindinamas su visu procesu, o ne tik, pavyzdžiui, su pasirinkta virėjo mokymo programa. Procesą sudaro etapai:

1. Produkcijos, kuri reikalinga gamybos procesui pirkimas, parinkimas, kiekių nustatymas.
2. Supažindinimas su naudojama įranga.
3. Supažindinimas su darbo vieta, joje taikomomis higienos normomis
4. Gaminimas
5. Pagaminto maisto patiekimas klientams, susipažinimas su produkto pardavimu
6. Bendravimas ir atsakomybė prieš bendruomenę, kuri perka pagamintą produkciją

Visus šiuos etapus mokinys pereina siekiant susipažindinti su visu procesu ir padėti suprasti, kad jo veikla yra visumos dalis ir jis yra to dalis.

Atsakomybė ir pagarba

3.1 1 žingsnis - praktinio mokymo poreikių IDENTIFIKAVIMAS

Taikant individualizuoto pokalbio mokymo metodą, siekiama išspręsti monotoniškos praktinės dalies problemą. Taip pat, vienas iš pagrindinių tikslų, supažindinti mokinį su viso proceso dalimis, taip suteikiant jam galimybę pasirinkti, kurioje sistemos vietoje jis gali tinkamiausiai realizuoti savo praktinius gebėjimus. Vykdomas Individualus pokalbis su mokiniu, aptariant proceso dalis ir asmeninius dalyvio poreikius, lūkesčius. Sukuriamas planas, kaip identifikuoti norimą poziciją ir suteikti žinių apie visą proceso eigą, pateikiant visumą, mokiniui labiausiai prieinamu būdu.

*Individualus pokalbis -
mokinio lūkesčiai ir
poreikiai*

*Kada tinka
naudoti?
- baigus temą,
kai REIKALINGOS
PRIEMONĖS:
Sisteminis
klausimynas apie
praktikos vietas,
jų aptarimas.*

Pavyzdys

Mokinys atėjęs mokytis pagal virėjo mokymo programą. Individualizuoto pokalbio metu mokinys, profesijos mokytojui aiškiai išsakė savo poreikius ir lūkesčius. Mokinys įvardijo savo turimas kompetencijas. Mokytojas atsižvelgdamas į išsakytus mokinio poreikius ir gebėjimo lygį, sudaro veiksmų pirminį planą. Mokinys kartu su mokytoju vyksta į procese veikiančias praktikos vietas. Yra supažindinama su virėjo darbo specifika, taip pat aptariami ir kiti darbai, kurie yra būtini norint suprasti visos mokymo programos priklausomybę nuo produktų tiekimo grandinių, higienos normų laikymosi, darbo inventoriaus svarbos. Supažindinus mokinį su sistema, yra analizuojama kurioje grandies sistemos dalyje asmuo gali save geriausiai realizuoti. Taip pat padaroma išvada, jog visas procesas yra neveiksnius, jei neveikia kitos sistemos dalys.

3.2 2 žingsnis - Praktinio mokymo planas

Mokinys yra supažindinamas su praktikos eiga ir reikiamomis įgyti kompetencijomis. Taip pat išsiaiškinama kokia yra svarba pasiekti reikiamus rezultatus. Diskusijos būdu išaiškinama mokiniui, jog procesas kuriame jis dalyvaus nesusidaro tik iš virėjo pareigų, taip pat yra paaiškinama, jog jam teks atlikti ir kitus darbus. Kiti darbai labai svarbūs, kad visas procesas funcionuotų. Tokiu būdu yra ugdoma mokinio atsakomybė ir supratimas, kad be kitų atliktų darbų virėjo darbas - neproduktyvus.

Pavyzdys

Mokiniui parodoma kokius kitus darbus jam reikės dirbti. Procesą apima produkcijos užsakymas, tvarka darbo vietoje, maisto gaminimo eiga, maisto patiekimo būdai, produkto pardavimas, bendravimas su klientu. Visos išvardintos pozicijos reikalauja iš mokinio atsakomybės už savo įdėtą darbą, taip pat supratimo, kokią svarbą jo darbui suteikia kitos procese vykdomos funkcijos. Kad mokinys įsisavintu proceso detales yra aptariamas mokymo turinys, kuris leistu jam vykdyti mokymą visuose grandies etapuose.

3.3 3 žingsnis - individualizuota mokymo proceso analizės - metodas

Atliekama praktinio mokymo analizė kartu su mokiniu. Išklausoma mokinio pastabėjimai apie atskiras proceso dalis ir jose iškylančias problemas. Bandoma surasti tinkamą sprendimo būdą, kaip tinkamiausiai išspręsti mokiniui atsiradusias kliūtis, labiausiai priimtinu būdu. Taip yra sukuriama savitarpio pagarba, tarp mokinio ir mokytojo, leidžianti surasti geriausią problemos sprendimo būdą, nesudarant prielaidos mokiniui pasijusti nereikšminga viso proceso dalimi. Taip pat sukuriama terpią mokiniui ugdyti atsakomybę jo veiksmams ir pasirinktiems darbo metodams.

LITERATŪRA

1. Boström, L., Kaip studijuoja būsimieji pagrindinės mokyklos muzikos ir kitų mokomųjų dalykų mokytojai Švedijoje? Dviejų mokytojo specialybės studentų grupių Švedijoje lyginamoji analizė, Vidurio Švedijos universitetas, Edukologijos katedra, Aukštojo mokslo kokybė, 2011, nr. 8, p. 158-179, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ960978.pdf>;
2. Coffield, F. J., Moseley, D. V., Hall, E., Ecclestone, K. (2004). Learning styles and pedagogy in post-16 learning: a systematic and critical review. London: Learning and Skills Research Centre/University of Newcastle upon Tyne, <https://www.leerbeleving.nl/wp-content/uploads/2011/09/learning-styles.pdf>;
3. Čiburienė, J., Guščinskienė, J. (2012). Mokymo(si) metodų ir stilių dermė aukštojoje mokykloje, STUDIJOS ŠIUOLAIKINĖJE VISUOMENĖJE, Mokslo darbai, ISSN 2029-431X, Nr. 3 (1), Šiaurės Lietuvos kolegija, 2012 ISSN 2029-431X, http://www.slk.lt/sites/default/files/studijos_2012_puslapiui.pdf#page=38;
4. Dunn, R. (1984). Learning Style: State of the Science. Theory Into Practice. Winter84, Vol. 23 Issue 1, p10. 10p. 0040-5841, <http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.dbazes.lsmuni.lt/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=8&sid=2e39071e-982a-4fd1-9dbe-2e3a55b6183e%40sessionmgr4008>
5. Entwistle, N. (1979). Motivation, Styles of Learning, and the Academic Environment. Entwistle, 19 pp. (ED190636), <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED190636.pdf>;
6. Jadzgevičienė, V. (2015). Mokymosi stilių ir mokymosi metodų dermė kaip studentų programavimo gebėjimų ugdymosi veiksnys, daktaro disertacija, 2015 m., Socialiniai mokslai, edukologija (07 S), Lietuvos edukologijos universiteto leidykla;
7. Tamulienė, R., Sajienė L. (2012). "Studijų turinio kaita į studentą orientuotų studijų paradigmoje: teorinis aspektas". Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos, 2012, 23:96-106, <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=124506>

PRIEDAI

1.priedas

Mano mokymosi stilius

Vardas:

Būdai, kurių pagalba tu geriau išmoksti...

Mokymosi būdai, kuriuos norėtum dažniau išmėginti...

Kaip geriausiai tu išmoksi?

Sužinok apibraudamas V, A, K atsakymus, kurie tau labiausiai tinka.

1. Ką labiausiai prisimeni susitikęs su naujais žmonėmis?

veidus, drabužius ir kt.	V	ką jie pasakė, ir kaip jie tai pasakė	A	ką jie padarė	K
--------------------------	---	---------------------------------------	---	---------------	---

2. Jei praeivis klaustų maršruto, kaip tu aiškintum?

nubraižytum žemėlapi ir pažymėtum svarbius orientyrus	V	papasakotum etapais (eikite į kairę, tada pasukite į dešinę)	A	rankų gestais parodytum, kur reikia eiti	K
---	---	--	---	--	---

3. Koks laisvalaikio praleidimo būdas tau labiausiai patinka?

žiūrėti televizorių ar filmą	V	klausytis muzikos ar bendrauti su draugais / šeima	A	sportas / užsiėmimai lauke	K
------------------------------	---	--	---	----------------------------	---

4. Kokie tavo prisiminimai? Apie kokius dalykus?

dalykus, kuriuos matei	V	dalykus, kuriuos žmonės sakė/sakydavo	A	dalykus, kuriuos padarei ar pajautei	K
------------------------	---	---------------------------------------	---	--------------------------------------	---

5. Kai bandai susikaupti, kas tave labiausiai blaško?

netvarkingas kambarys, daiktai ne savo vietoje, nuotraukos ant sienos	V	kitų kalbėjimas ir triukšmas	A	kitų žmonių judėjimas, vaikščiojimas	K
---	---	------------------------------	---	--------------------------------------	---

6. Kaip bandai prisiminti tokius dalykus kaip telefono numeris?

jį užsirašai	V	pasakai jį garsiai porą/daug kartų	A	naudoji jį vėl, vėl ir vėl	K
--------------	---	------------------------------------	---	----------------------------	---

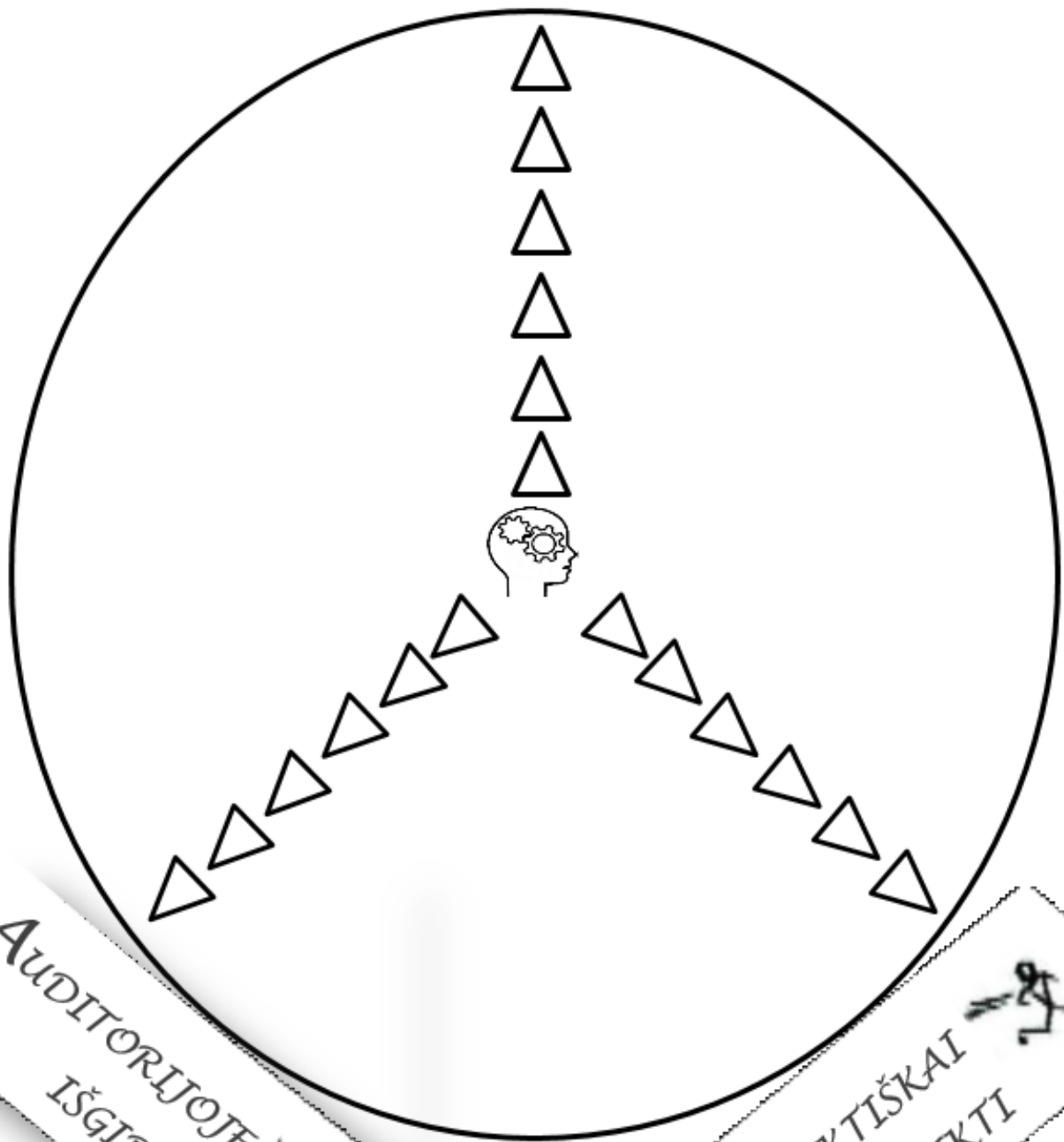
Suskaičiuok, kiek V, A ir K surinkai.

V _____

A _____

K _____

Suskaičiuok savo atsakymus ir sužinok savo stilių. Nuspalvink tiek trikampių, kiek surinkai taškų atsakydamas į klausimus.

Daugiausia V atsakymų:

- ♥ Tu esi puikus stebėtojas.
- ☺ Tau labiau patinka dirbti su paveikslėliais, schemomis ir minčių žemėlapiais.
- ☺ Prieš atlikdamas užduotį, tu norėtum perskaityti instrukcijas.
- ☺ Tikriausiai, prieš pradėdamas užduotį, tu norėtum sudaryti darbų sąrašą ar kitą planą.
- ☹ Kartais gali „pasiklysti“ tarp daugybės savo pastabų ir planų.
- ☺ Norėdamas suprasti geriau, gali naudoti tokias frazes kaip „parodyk man“ ir „pažvelk į tai“.

Daugiausia A atsakymų:

- ♥ Tu esi puikus klausytojas.
- ☺ Tau labiau patinka išklausti instrukcijas, nei pačiam skaityti.
- ☺ Geriausiai dirbi išklausęs instrukcijas.
- ☺ Norėdamas prisiminti, tu kuždi sau kažką arba dainuoji sau.
- ☹ Kartais gali būti sunku užrašyti tai, apie ką tu kalbėjai.
- ☺ Norėdamas geriau suprasti, gali naudoti tokias frazes kaip „pasakyk man“ ir „pakalbėkime“.

Daugiausia K atsakymų:

- ♥ Tu esi puikus vykdytojas.
- ☺ Tu geriausiai dirbi liesdamas, laikydamas, judėdamas, gamindamas, formuodamas.
- ☺ Tu lengviau atlieki naujas užduotis, jas išbandydamas, lengviau mokaisi liesdamas, judėdamas.
- ☺ Tau lengviau užduotį padaryti ir patikrinti, kaip pavyko, nei susiplanuoti iš anksto.
- ☹ Kartais tau gali būti sunku susisteminti savo idėjas ir laikytis plano.
- ☺ Norėdamas geriau suprasti, gali naudoti tokią frazę kaip „leisk man išbandyti“.

2. priedas

VAK mokymosi stilių įvertinimo klausimynas

Apibraukite arba pažymėkite atsakymą, kuris labiausiai atitinka Jūsų elgesį.

- Prieš naudodamas naują įrangą, aš paprastai:
 - a) pirmiausia perskaitau instrukciją;
 - b) išklausau instrukciją asmens, kuris įrangą naudojo anksčiau;
 - c) pats bandau naudotis, kiek suprantu, ir tikiuosi, pats išsiaiškinti.
- Kai man reikia rasti objektą mieste, aš paprastai:
 - a) pažiūriu į žemėlapi;
 - b) paprašau, kad kas pasakytų, paaiškintų, kaip rasti;
 - c) einu, kur akys veda, gal naudoju kompasą.
- Kai gaminu naują patiekalą, man patinka:
 - a) laikytis užrašyto recepto;
 - b) paskambinti draugui, kad paaiškintų;
 - c) vadovautis savo nuojauta, išbandyti, kaip man pavyks pačiam.
- Jei aš mokau kitus kažko naujo, aš linkęs:
 - a) užrašyti instrukcijas;
 - b) paaiškinti žodžiu;
 - c) parodyti, kaip tai daroma.
- Aš linkęs sakyti:
 - a) žiūrėk, kaip aš tai darau;
 - b) klausyk manęs, paaiškinsiu;
 - c) bandyk, darome kartu.
- Laisvalaikiu man patinka:
 - a) lankytis muziejuose ir galerijose;
 - b) klausytis muzikos ir kalbėtis su draugais;
 - c) sportuoti ar ką nors meistrauti, kurti pačiam.
- Eidamas pirkti rūbų, aš linkęs:
 - a) įsivaizduoti, kaip jie turi atrodyti;
 - b) klausiti pardavėjos patarimo;
 - c) pasimatuoti, juos išbandyti.
- Kai planuoju atostogas, aš paprastai:
 - a) perskaitau daugybę brošiūrų;
 - b) klausau draugų rekomendacijų;
 - c) įsivaizduoju, kaip ten viskas turėtų būti.
- Prieš pirksdamas naują automobilį, aš:
 - a) skaitau apžvalgas laikraščiuose ir žurnaluose;
 - b) aptariu, ko man reikia, su draugais;
 - c) išbandau daugybę skirtingų transporto priemonių.
- Kai mokausi kažko naujo, man geriausia:
 - a) stebėti, ką daro mokytojas;
 - b) kalbėtis su mokytoju, kad išsiaiškintčiau, kaip tiksliai tai daryti;
 - c) išbandyti ir treniruotis pačiam, kol man pavyksta.
- Kai renkuosi maistą iš meniu, aš linkęs:
 - a) įsivaizduoti, kaip atrodys maistas;
 - b) kalbėtis su savimi mintyse ar su partneriu apie maistą;
 - c) įsivaizduoti, koks bus maisto skonis.
- Klausydamasis muzikos grupės koncerte, aš paprastai:
 - a) stebiu grupės narius ir kitus žmones;
 - b) klausausi dainų žodžių ir ritmų;
 - c) judu pagal muziką.
- Kai susikoncentruoju, dažniausiai:
 - a) sutelkiu dėmesį į žodžius ar paveikslėlius, esančius priešais mane;
 - b) galvoju apie problemą ir galimus jos sprendimus;
 - c) daug vaikštau, žaidžiu su rašikliu ar pieštuku bei liečiu daiktus.
- Baldus renkuosi pagal:
 - a) jų spalvas ir išvaizdą;
 - b) aprašymus, kuriuos man pateikia pardavėjas;
 - c) jų tekstūrą, jausmą juos liečiant.
- Kokie tavo prisiminimai? Apie kokius dalykus?
 - a) dalykus, kuriuos aš mačiau;
 - b) dalykus, kuriuos žmonės sakė/sakydavo;
 - c) dalykus, kuriuos padariau ar pajaučiau.
- Kai nerimauju, aš:
 - a) įsivaizduoju blogiausius scenarijus;
 - b) kalbuosi su savimi, kas mane labiausiai jaudina;
 - c) negaliu ramiai sėdėti, man reikia nuolat judėti.
- Būnant su draugais, man svarbu:
 - a) kaip jie atrodo;
 - b) ką jie man sako;
 - c) kaip jie verčia mane jaustis.
- Kai turiu ištaisyti užduotį, aš paprastai:
 - a) prašau daugiau pastabų ir schemų, kaip ją ištaisyti;
 - b) kalbuosi su kitais žmonėmis, garsiai skaitau savo užrašus;
 - c) įsivaizduoju, kaip tai padaryti praktiškai.
- Kai aš aiškinu, mokau, aš linkęs:
 - a) parodyti, ką turiu omenyje;
 - b) paaiškinti skirtingais būdais;
 - c) drąsinu išbandyti praktiškai.

20. Man patinka:
a) žiūrėti filmus, fotografuoti, žavėtis menu ar žmonėmis;
b) klausytis muzikos, radijo ar kalbėtis su draugais;
c) dalyvauti sportinėje veikloje arba šokti, mėgautis puiku maistu ir vynu.

21. Didžiąją dalį laisvo laiko praleidžiu:
a) žiūrėdamas televizorių;
b) kalbėdamas su draugais;
c) užsiimdamas fizine veikla ar darydamas, kurdamas, kas man įdomu.

22. Kai noriu susipažinti su nauju žmogumi, aš paprastai:
a) organizuoju susitikimą „akis į akį“;
b) kalbuosi su juo telefonu;
c) kviečiu susitikti, ką nors veikti, pavyzdžiui, į kokius užsiėmimus.

23. Pirmiausia pastebiu žmogaus:
a) išvaizdą ir aprangą;
b) balsą ir kalbą;
c) stovėseną ir judesius.

24. Jei pykstu, aš linkęs:
a) mintyse kartoti, kas mane erzina;
b) pakelti balsą ir pasakyti žmonėms, kaip aš jaučiuosi;
c) trenkti durimis ir fiziškai parodyti savo pyktį.

25. Man lengviausia prisiminti:
a) veidus;
b) vardus;
c) dalykus, kuriuos aš padariau.

26. Galiu pasakyti, jei kas nors meluoja:
a) jie vengia į mane žiūrėti;
b) pasikeičia jų balsai;
c) jie pradeda juokingai judėti.

27. Kai sutinku seną draugą:
a) Aš sakau: „Džiugu tave matyti!“
b) Aš sakau: „Džiugu tave girdėti!“
c) Aš jį apkabinu ar paspaudžiu ranką.

28. Geriausiai prisimenu dalykus:
a) rašydamas į užrašus arba saugodamas spausdintą informaciją;
b) garsiai juos sakydamas, o svarbiausius dalykus vis kartodamas savo mintyse;
c) užsiimdamas veikla arba įsivaizduodamas, kaip tai daroma.

29. Jei turiu skųstis dėl nekokybiškų prekių, man patogiau:
a) rašyti laišką;
b) kreiptis telefonu;
c) nuvežti ar išsiųsti daiktą atgal į parduotuvę ar į pagrindinę buveinę.

30. Aš linkęs sakyti:
a) aš suprantu, ką jūs turite omenyje;
b) aš girdžiu, ką jūs sakote;
c) aš žinau, kaip tu jautiesi.

Susumuokite, kiek pasirinkote A, B ir C.

A _____
B _____
C _____

Jei mokinys surinko daugiausia A, turite VIZUALINĮ mokymosi stilių.

Jei mokinys surinko daugiausia B, turite AUDITORINĮ mokymosi stilių.

Jei mokinys surinko daugiausia C, turite KINESTETINĮ mokymosi stilių.

Jei mokinys surinko po vienodai balų dviejuose ar trijuose stiliuose, jo mokymosi stilius – mokymosi stilių derinys. Šiuo atveju reiktų skaityti paaiškinimus apie visus tinkamus stilius.

VAK mokymosi stilių paaiškinimai.

Trys VAK mokymosi stiliai (nėra teisingo ar neteisingo mokymosi stiliaus):

Asmuo, turintis vizualinį mokymosi stilių, teikia pirmenybę matomiems ar stebimiems dalykams, įskaitant paveikslėlius, diagramas, demonstracijas, ekranus, dalomuosius daiktus, filmus ir kt. Šie žmonės naudos tokias frazes kaip „parodyk man“, „pažvelk į tai“ ir geriausiai sugebės atlikti naują užduotį, perskaitęs instrukcijas arba stebėdamas, kaip kažkas ją atliks pirmiausia. Tai žmonės, kurie dirbs pagal rašytinius nurodymus ar duotą instrukciją.

Asmuo, turintis auditorinį mokymosi stilių, teikia pirmenybę informacijos perdavimui klausantis: pasakyto žodžio, savęs ar kitų, garsų ir triukšmo. Šie žmonės vartos tokias frazes kaip „pasakyk man“, „pakalbėkime apie“ ir geriausiai išklausys eksperto nurodymus ir galės atlikti naują užduotį. Tai žmonės, kuriems malonu duoti žodines instrukcijas.

Asmuo, turintis kinestetinį (praktinio) mokymosi stilių, teikia pirmenybę fizinei (praktinei) patirčiai; jie mokosi liesdami, laikydami, atlikdami ir jausdami. Šie žmonės vartos tokias frazes kaip „leisk man pabandyti“, „kaip tu jautiesi?“ Ir geriausiai sugebės atlikti naują užduotį, judėdamas ir išbandydamas ją, mokydamasis per savo patirtį. Tai yra žmonės, kuriems patinka eksperimentuoti, kurti, užduotis atlikti savo rankomis ir jie niekada nežiūri į instrukcijas!

Instrukcijos mokytojui!

Paprastai dominuoja vienas iš trijų mokymosi stilius. Tačiau kai kurių besimokančiųjų mokymosi stilius gali būti kaip dviejų ar trijų stilių derinys. Šiuo atveju reiktų taikyti mokymo metodus, atitinkančius dviejų ar trijų mokymosi stilių esmę.

Išsiaiškinus besimokančiojo mokymosi stilių ar jų derinį, aptarkite su mokiniu, kokius metodus naudosite mokymo procese, kurie yra jam priimtinausi, veiksmingiausi, geriausiai suprantami. Tinkamai parinkti mokymo metodai, sąlygoja rezultatyvų mokymąsi ir džiuginantį tobulėjimo procesą.

Atkreipkite dėmesį, kad tai nėra moksliskai patvirtinta testavimo priemonė - tai nemokamas vertinimo įrankis, skirtas nurodyti, kokį mokymosi stilių pasirinkti.

Daugiau informacijos apie mokymosi stilius, asmenybę ir asmeninį tobulėjimą galima rasti tinklalapyje www.businessballs.com.

3. priedas

Daugialypio intelekto (Multiple Intelligences) klausimynas

© **Walter McKenzie** (<http://surfaquarium.com/MI/index.htm>)

I dalis

Užpildykite klausimyną. Kiekviename skyriuje šalia teiginio, kuris, Jūsų manymu, tiksliai apibūdina Jus, parašykite 1 tašką. Susumuokite skyriaus taškus.

1 skyrius	
☐ Man patinka suskirstyti daiktus pagal jų bendrus bruožus	1 skyriaus surinktų taškų suma:
☐ Man svarbūs ekologiniai (aplinkos) klausimai	
☐ Žygiai ir stovyklavimas - mane džiuginanti veikla	
☐ Man patinka dirbti sode	
☐ Manau, kad svarbu išsaugoti mūsų nacionalinius parkus	
☐ Manau, prasminga daiktus skirstyti hierarchiškai (lygių sistema)	
☐ Gyvūnai yra svarbūs mano gyvenime	
☐ Man svarbu atliekų perdirbimo sistema (aš kompostuoju ir rūšiuoju)	
☐ Aš domiuosi biologija, botanika ir (arba) zoologija	
☐ Aš labai daug praleidžiu lauke	

2 skyrius	
☐ Aš lengvai galiu atlikti darbą pagal pavyzdį	2 skyriaus surinktų taškų suma:
☐ Aš dažnai sutelkiu dėmesį į garsus ir triukšmą	
☐ Man lengva judėti pagal ritmą	
☐ Man visada buvo įdomu groti instrumentu	
☐ Poezija (jos ritmas/greitis) mane intriguoja	
☐ Aš gerai atsimenu, kai surimuoju mintis	
☐ Man sunku susikaupti klausantis radijo ar televizijos	
☐ Man patinka daugelis muzikos rūšių	
☐ Man miuziklai įdomesni už drامينius spektaklius	
☐ Aš labai lengvai prisimenu dainų tekstus	

3 skyrius	
☐ Man patinka, kai mano daiktai švarūs ir tvarkingi	3 skyriaus surinktų taškų suma:
☐ Nurodymai „Žingsnis po žingsnio“ geriausiai padeda atlikti darbą	
☐ Man nesunku spręsti problemas	
☐ Aš greitai nusiviliu netvarkingais žmonėmis	
☐ Galiu greitai atlikti skaičiavimus mintinai	
☐ Man įdomūs galvosūkių, reikalaujantys samprotavimo	
☐ Viskas, ką aš darau turi būti prasminga, kitaip būnu nepatenkintas	
☐ Aš laikausi struktūros ir tai mane veda į sėkmę	
☐ Manau, kad darbas su duomenų baze yra naudingas	
☐ Aš noriu, kad būtų atsakyta į mano klausimus, prieš pradėdam užduotį	

4 skyrius	
☐ Man svarbu suprasti savo vaidmenį „dideliame paveiksle“	4 skyriaus surinktų taškų suma:
☐ Man patinka kalbėtis apie žmonių gyvenimus	
☐ Man svarbi yra religija	
☐ Aš grožiuosi meno šedevrais	
☐ Atsipalaidavimo ir meditacijos pratimai padeda atgauti pusiausvyrą	
☐ Man patinka lankyti kvapą gniaužiančias vietas gamtoje	
☐ Man patinka skaityti senovės ir šiuolaikinius filosofinius veikalus	
☐ Lengviau išmokstu naujų dalykų, kai suprantu jų vertę	
☐ Man įdomu, ar visatoje yra ir kitų intelektualių gyvybės formų	
☐ Istorijos ir senovės kultūros studijavimas gali parodyti mano gyvenimo kryptį	

5 skyrius	
☐ Aš geriausiai išmokstu bendraudamas su kitais	5 skyriaus surinktų taškų suma:
☐ "Kuo daugiau, tuo geriau"	
☐ Aš produktyviai dirbu grupėje	
☐ Man patinka pokalbiai grupėje	
☐ Man svarbu dalyvauti politikoje	
☐ Aš mėgaujau pokalbių laidomis per televiziją ir radiją	
☐ Aš esu „komandos žaidėjas“	
☐ Man nepatinka dirbti vienam	
☐ Man smagi yra popamokinė (papildoma) veikla	
☐ Aš atkreipiu dėmesį į socialines problemas ir jų priežastis	

6 skyrius		
☐	Aš mėgaujuosi kurdamas daiktus rankomis	6 skyriaus surinktų taškų suma:
☐	Man sunku ilgai sėdėti	
☐	Man patinka lauko žaidimai ir sportas	
☐	Aš vertinu neverbalinę komunikaciją, pavyzdžiui, gestų kalbą	
☐	Sveikame kūne – sveika siela (protas)	
☐	Man menas ir amatai yra malonios veiklos	
☐	Man gražu išraiška per šokį	
☐	Man patinka dirbti su įrankiais	
☐	Aš propaguoju aktyvų gyvenimo būdą	
☐	Aš mokausi atlikdamas praktiškai	
7 skyrius		
☐	Man patinka skaityti įvairiomis temomis	7 skyriaus surinktų taškų suma:
☐	Aš labiau suprantu ir prisimenu, kai užsirašau	
☐	Aš su draugais susisiekiu el. paštu, žinutėmis ar per soc. tinklus	
☐	Man lengva paaiškinti savo idėjas kitiems	
☐	Aš rašau dienoraštį	
☐	Man patinka įvairios žodžių dėlionės, pavyzdžiui, kryžiažodžiai	
☐	Aš jaučiu malonumą rašydamas	
☐	Aš kalbėdamas dažnai vartoju žodžių žaismą, humorą ir pan.	
☐	Mane domina užsienio kalbos	
☐	Man patinka dalyvauti diskusijose ar viešai kalbėti	
8 skyrius		
☐	Aš esu įsisąmoninęs savo moralines vertybes, įsitikinimus	8 skyriaus surinktų taškų suma:
☐	Geriausiai išmokstu, kai patiriu emociškai	
☐	Man svarbu sąžiningumas	
☐	Mano požiūris įtakoja mano mokymąsi	
☐	Man rūpi socialinio teisingumo klausimai	
☐	Savarankiškas darbas gali būti toks pat produktyvus kaip ir grupėje	
☐	Prieš sutikdamas daryti, turiu žinoti, kodėl turėčiau tai daryti	
☐	Jei aš tikiu idėja, tai stengiuosi įgyvendinti 100%	
☐	Aš padedu kitiems ką nors veikdamas su jais kartu	
☐	Aš galiu protestuoti ar pasirašyti peticiją, kad būtų atstatytas teisingumas	
9 skyrius		
☐	Aš lengvai galiu įsivaizduoti idėją savo mintyse	9 skyriaus surinktų taškų suma:
☐	Man labai patinka pertvarkyti kambarį ar perstumdyti baldus	
☐	Man patinka kurti, naudojant įvairią mediją	
☐	Aš gerai atsimenu naudotas grafikos programas	
☐	Pasirodymai, spektakliai dažnai sukelia didelį malonumą	
☐	Excel programa puiki kurti diagramas, grafikus ir lenteles	
☐	Man patinka sudėti trimates dėlionės	
☐	Negaliu atitraukti akių nuo muzikos vaizdo įrašų	
☐	Aš galiu įsivaizduoti dalykus savo mintyse	
☐	Aš gerai orientuojuosi pagal žemėlapius, atlasus ir brėžinius	

II dalis

Surašykite kiekvieno skyriaus taškus ir padauginkite iš 10:

Skyrius	Taškų suma	Sandauga	Rezultatas
1		x 10	
2		x 10	
3		x 10	
4		x 10	
5		x 10	
6		x 10	
7		x 10	
8		x 10	
9		x 10	

III dalis

Sudarykite juostinę diagramą. Nuspalvinkite langelius pagal gautus rezultatus.

100									
90									
80									
70									
60									
50									
40									
30									
20									
10									
0	1 skyrius	2 skyrius	3 skyrius	4 skyrius	5 skyrius	6 skyrius	7 skyrius	8 skyrius	9 skyrius

Mokymosi stiliaus pavadinimas	Gamtinis	Muzikinis	Loginis	Egzistencinis	Tarpasmeninis	Kinestetinis	Kalbinis	Intrapersonalinis	Vizualinis
-------------------------------	----------	-----------	---------	---------------	---------------	--------------	----------	-------------------	------------

Remiantis savo diagrama, atsakykite:

- ✓ Kurie trys mokymosi stiliai surinko daugiausiai taškų?
- ✓ Kurie trys mokymo stiliai surinko mažiausiai taškų?
- ✓ Į kurią mokymosi stilių sritį (analitinę, interaktyvią ar introspektyvią) Jūs patenkate?
- ✓ Kokias tobulėjimo galimybes išvelgiate, analizuodami savo mokymosi stilius?

INTERAKTYVI SRITIS. *Kalbinį, kinestetinį ir tarpasmeninį intelektų tipus jungia interaktyvumas. Šios srities mokiniai gali atlikti ir pasyvią veiklą, bet paprastai jie nori ir skatina sąveiką tarpusavyje tam, kad visiškai suprastų temą ir įsisąmonintų. Net jei besimokantysis užduotį įvykdo individualiai, jis turi atsižvelgti į kitus, rašydamas, kurdamas, konstruodamas ir darydamas išvadas. Interaktyvios srities intelektų tipai iš prigimties yra socialiniai, t.y. jiems svarbūs aplinkoje vykstantys socialiniai procesai.*

- Kalbinis (žodinis). Kalbinio intelekto tipo besimokantieji geriausiai mokosi kalbėdami, rašydami, skaitydami, klausydami. Jiems patinka rašyti, skaityti, pasakoti istorijas, kalbėtis, įsiminti, spręsti galvosūkius.
- Kinestetinis. Kinestetinio intelekto tipo besimokantieji geriausiai mokosi per veiklą: žaisdami, liedsdami, judėdami, atlikdami užduotis praktiškai rankomis. Jiems patinka išbandyti dalykus patiems, svarbu judėti, liesti ir kalbėti, ypač naudoti kūno kalbą.
- Tarpasmeninis. Tarpasmeninio intelekto tipo besimokantieji geriausiai mokosi bendra-darbiaudami grupėje arba poroje. Jiems labai svarbu bendrauti su kitais žmonėmis, patinka organizuoti, vadovauti, bendrauti, spręsti konfliktus. Jie puikiai supranta kitų žmonių jausmus ir geba paveikti kitų žmonių nuotaikas.

ANALITINĖ SRITIS. *Loginis, muzikinis ir gamtinis intelektų tipai yra analitiniai. Šios srities mokiniai gali turėti ir interaktyvios ar introspektyvios srities komponentą, tačiau iš esmės jie linkę į duomenų analizę ir įsitraukimą į esamos situacijos procesą. Šie trys intelektų tipai iš prigimties yra euristiniai, t.y. jiems svarbu remtis apytiksliais įverčiais ar bandymų rezultatais.*

- Loginis (matematinis). Loginio intelekto tipo besimokantieji geriausiai mokosi skaičiuodami, samprotaudami, spręsdami problemas. Jiems patinka klausti, eksperimentuoti, analizuoti, logiškai mąstyti, ieškoti ryšio tarp priežasties ir pasekmės.
- Muzikinis (ritminis). Muzikinio intelekto tipo besimokantieji geriausiai mokosi per muzikinę išraišką; dainuodami, grodami instrumentu, klausydami muzikos. Jie įsimena dalykus (žodžius, sąvokas), kuriuos surimuoja, ypač svarbu ritmas ir jo greitis.
- Gamtinis (natūralistinis). Gamtinio intelekto tipo besimokantieji geriausiai mokosi būdami gamtos apsuptyje, klasifikuodami augalus ir gyvūnus. Jiems patinka stovykla-vimas, žygiai pėsčiomis, rūpinimasis naminių gyvūnėlių.

INTROSPEKTYVI SRITIS. *Intrapersonalinis, egzistencinis ir vizualinis intelektų tipai yra introspektyvūs. Besimokantysis reikalauja žvilgsnio į vidų, emocinio ryšio su savo patirtimi ir įsitikinimais, tik taip jis įprasmins naują mokymąsi. Šie trys intelektų tipai iš prigimties yra emociniai, t.y. jiems svarbūs emociniai procesai.*

- Intrapersonalinis (asmeninis). Intrapersonalinio intelekto tipo besimokantieji geriausiai išmoka, kai patiria emociškai. Jiems svarbu jausmai, vertybės ir įsitikinimai, savęs pažinimas, refleksija, savimonė. Produktiviausiai dirba savarankiškai asmeninėje erdvėje.
- Egzistencinis. Egzistencinio intelekto tipo besimokantieji geriausiai mokosi domėdamiesi ir suprasdami savo vaidmenį „dideliame paveiksle“ bei svarstydami, kur žmonija susidūrė su egzistenciniais iššūkiais ir kokius sprendimus priėmė tuo metu. Jie klausia „Kodėl mes čia?“ ir „Koks mūsų vaidmuo pasaulyje?“ Šis intelektas pastebimas filosofijos disciplinoje.
- Vizualinis (erdvinis). Vizualinio intelekto tipo besimokantieji geriausiai mokosi matydami vizualiai, tvarkydami viską erdvėje ar savo vaizduotėje. Jiems patinka pamatyti, apie ką kalbama, kad suprastų; patinka diagramos, grafikai, žemėlapiai, lentelės, iliustracijos, dailė, galvosūkių ir kostiumų - viskas, kas patraukia dėmesį.

Pastabos

- Kiekvienas besimokantysis turi visus intelektų tipus!
- Galima sustiprinti bet kurį intelekto tipą!
- Šis klausimynas įvertina momentinį vaizdą - jis ateityje gali keistis!
- Intelektų įvairovė suteikia žmonėms galią, o ne klįjuoja etiketę!

4. priedas

H. Gardnerio daugialypio intelekto (Multiple Intelligences) tipai

Intelektų tipas	Intelektų tipo aprašymas	Stiprybės	Nuostatos	Geriausiai mokosi per...	Poreikiai	Susijusios užduotys, veikla ar testai	Mokymo metodai/ Internetinis mokymo stilius (dizainas)
1. Kalbinis (lingvistinis)	Žodžiai ir kalba, rašymas, tarimas; idėjų ir informacijos išsaugojimas, paaškinimas per kalbą, prasmės ir ryšio su prasme supratimas	Rašymas, skaitymas, datų įsiminimas, mąstymas žodžiais, istorijų pasakojimas	Besimokantysis nori rašyti, skaityti, pasakoti istorijas; kalbėtis, įsiminti, spręsti galvosūkius	Kalbėjimą, skaitymą, rašymą; diskutuodami, girdėdami ir matydami žodžius	Knygos, įgarsintos knygos, popieriniai dienoraščiai, rašymo priemonės, dialogos, diskusijos, istorijos	Parašyti instrukcijų rinkinį; kalbėti tam tikra tema; redaguoti parašytą kūrinį; parašyti kalbą; komentuoti įvykį; perrašyti pasakojimą teigiamu ar neigiamu požiūriu	Sinchroninis/asinchroninis*; diskusijų forumai/ Wiki (pvz, kaip Wikipedija), skirti bendrai formuoti žinias; geriau klausytis paskaitų nei žiūrėti vaizdo įrašus; geriausia kalbėtis; gerai tyrinėja atvirus mokymosi išteklius; viktorinos; taikomas tiek C, tiek X MOOC**
2. Loginis (matematinis)	Loginis mąstymas, modelių nustatymas, mokslinis pagrindimas ir dedukcija; problemų analizavimas, matematinių skaičiavimų atlikimas, apčiuopiamo rezultato priežasties ir pasekmės ryšio supratimas	Matematika, logika, problemų sprendimas, samprotavimai, modeliai	Besimokantysis nori klausti, dirbti su skaičiais, eksperimentuoti, spręsti problemas	Priežasties ir pasekmės ryšio analizė; modelių taikymą, klasifikavimą, darbą su abstrakcija	Dalykai, kuriuos reikia tyrinėti ir analizuoti, mokslinė literatūra; kelionės į planetariumus, muziejus	Atlikti aritmetinį skaičiavimą; sukurti procesą, įvertinant ką nors sudėtingo, išanalizuoti, kaip veikia automobilis; parengti strategiją tikslui pasiekti; įvertinti verslo ar pasiūlymo vertę	Sinchroninis/asinchroninis*; procesu pagrįstas mokymo stilius; geba kurti modelius paskirtoje mokymosi /asmeninėje mokymosi aplinkoje, organizuoti minčių žemėlapius; taikomas tiek C, tiek X MOOC**
3. Muzikinis	Muzikiniai gebėjimai; toninių ir ritminių modelių atpažinimas, garso ir jausmo santykio supratimas	Puikiai prisimena melodijas ir garsus, ritmus; dainavimas	Besimokantysis nori dainuoti, groti instrumentu, klausytis muzikos	Ritmą, dainavimą, melodiją; klausydami muzikos ar melodijos	Dalyvavimas, kuriant ritmus, kelionės į koncertus, groti ir namie, ir mokykloje; muzikiniai instrumentai	Įsiminti dalykus, juos surimuojant, atlikti muzikinį kūrinį; padainuoti dainą; apžvelgti muzikinį kūrinį; groti muzikos instrumentu	Sinchroninis/asinchroninis*; turėtų būti mokomi per garso įrašų ir dainų naudojimą; virtualiai naudoti foninę muziką; mokymas per muziką; bet koks internetinis mokymasis, susijęs su garsu ir muzika, ypač socialinė žiniasklaida
4. Kinestetinis (kūno)	Kūno judesių kontrolė, rankų miklumas, fizinis judrumas ir pusiausvyra; akių ir kūno koordinacija, sportinė laikysena	Lengvoji atletika, šokiai, amatai, įrankiai, vaidyba	Besimokantysis nori judėti, liesti ir kalbėti, svarbi kūno kalba	Judėjimą, lietimą, pažinimą; kūno pojūčius	Vaidmenų žaidimai, dramos; statyti ką nors, judėti, sportuoti; fiziniai žaidimai, lietimui patirtis, praktinis mokymasis	Demonstruoti sporto technikas; sukurti mimiką, kad ką nors paašškinti; praktiškai atlikti; įvertinti darbo vietos ergonomiką	Sinchroninis/asinchroninis*; gali mokytis per kompiuterinius žaidimus, kurie išreiškiami per kūno pojūčius; geriau jaučiasi, kai mokosi mišrius dalykus; gali padėti patiriamasis mokymasis; modeliavimo programinė įranga; praktinis mokymasis bendruomenėje
5. Vizualinis (erdvinis)	Vizualinis ir erdvinis suvokimas; vaizdinių, vaizdų interpretavimas ir kūrimas; išpūdinga vaizduotė ir raiška; ryšio tarp vaizdų ir reikšmių, tarp erdvės ir išpūdžio supratimas	Žemėlapiai, diagramų skaitymas, piešimas, labirintai, galvosūkių, dalykų įsivaizdavimas, vizualizacija	Besimokantysis nori piešti, statyti, kurti, svajoti, žiūrėti į paveikslus	Darbą su nuotraukomis ir spalvomis, vizualizavimą; regimąją atmintį ir mąstymą, piešimą	Vaizdo įrašai, filmai, skaidrės, menas, vaizduotės žaidimai, labirintai, galvosūkių, iliustruota knyga, išvykos į meno muziejus	Sukurti kostiumą; interpretuoti paveikslą; sukurti įmonės logotipą; perplanuoti baldų išdėstymą kambaryje; projektuoti pastatą	Vaizdo įrašai; geriau žiūrėti vaizdo nei klausytis garso įrašų; tinka kruopščiai suprojektuotas instrukcijų rinkinys, skirtas vizualiai patraukti, pvz. kaip Wikipedija, internetinės svetainės, vaizdo paskaitos; geriausiai tinka virtualioji erdvė; taikomas tiek C, tiek X MOOC**

6. <i>Tarp- asmeninis</i>	Kitų žmonių jausmų suvokimas; gebėjimas susisieti su kitais; elgesio ir bendravimo aiškinimas; supranta santykius tarp žmonių ir jų situacijų	Vadovavimas, organizavimas, žmogaus jausmų supratimas, bendravimas, konfliktų sprendimas	Besimokantysis nori kalbėtis su žmonėmis, turėti draugų, dirbti grupėse bendradarbiaujant	Palyginimą, dalijimąsi, interviu, pokalbius, bendradarbiavimą	Draugai, grupės žaidimai, socialiniai susibūrimai, bendruomenės renginiai, klubai, pameistrystė	Interpretuoti nuotakas iš veido išraiškos; pademonstruoti jausmus kūno kalba, یتاigiai veikti-keisti kitų žmonių jausmus; ugdyti, mokyti ir konsultuoti kitus žmones	Lengvas mokymasis per internetinius dienoraščius/ Wiki socialinę erdvę; geriausiai išmoksta per pasitikintį santykį su mokytojais/ tarpininkais per el. laiškus/ diskusijų forumus, platformas/ skambučius; geriau C MOOC** arba socialinė žiniasklaida
7. <i>Intra- personalinis (asmeninis)</i>	Savimonė, savęs pažinimas, asmeninis objektyvumas, gebėjimas suprasti save, savo santykį su kitais ir pasauliu, asmeniniai poreikiai ir reakcijos į pokyčius	Savo stiprybių ir silpnybių pripažinimas, tikslų nustatymas, savarankiškas domėjimasis	Besimokantysis nori dirbti vienas, reflektuoti, siekti savų tikslų	Savarankišką darbą asmeninėje erdvėje; refleksiją; atlikdami savadarbius projektus	Atskiro laiko mokytis skyrimas, savarankiški projektai, pasirinkimai	Apsvarstyti savo tikslus ir asmeninius pokyčius, reikalingus mokymosi tikslams pasiekti (nebūtinai tai atskleisti kitiems); apsvastyti savo poziciją emocinio intelekto modelio atžvilgiu	Asinchroninis*; unikali asmeninė mokymosi aplinka; mažiau interaktyvus, labiau atspindintis mokymas; geriau X MOOC**
8. <i>Gamtinis (natūralistinis)</i>	Gamtos pažinimas, gebėjimas atskirti ir klasifikuoti daugybę augalų, ir gyvūnų rūšių	Gamtos supratimas, pastebėjimas skirtumų, identifikuojančių florą ir fauną	Besimokantysis nori būti gamtos apsuptyje, klasifikuoti augalus ir gyvūnus	Darbą gamtoje, tyrinėjant vykstančius procesus; mokymąsi apie augalus, gyvūnus ir gamtos įvykius	Mokslo problemų ryšys su realiu gyvenimu; stovyklavimas, žygiai pėsčiomis	Suskirstyti augalus, gyvūnus pagal jų bendrus bruožus; mokytis gamtoje, stebint augalų ar gyvūnų rūšių skirtumus	Noriai mokosi naudodamas kompiuterius ir kitas priemones; gerai mokosi naudodamas intelektualią mokymo sistemą (ITS) ***

9. Egzistencinis intelekto tipas nėra detalizuojamas tyrimuose, nes šio tipo asmenims sudėtinga rasti tinkamus metodus mokymuisi.

* Sinchroninis nuotolinis mokymasis vyksta tada, kai mokytojas ir mokiniai bendrauja skirtingose vietose, bet tuo pačiu metu. Asinchroninis nuotolinis mokymasis įvyksta tada, kai mokytojas ir mokiniai bendrauja skirtingose vietose ir skirtingais laikais.

** C MOOC ir X MOOC charakteristikos: „xMOOC“ kursuose pateikiamas turinys, o „cMOOC“ – daugiausia rekomenduojama literatūra ir remiamasi skatinimu. „xMOOC“ kursuose numatyti aiškūs mokymosi tikslai visiems, o „cMOOC“ kursuose – nebent individualūs tikslai. „xMOOC“ kursai yra išbandyti ir sertifikuoti, o „cMOOC“ kursai – ne, nes kiekvienas mokosi to, ko nori.

*** Intelektuali mokymo sistema (intelligent tutoring system (ITS)) – tai yra kompiuterinė sistema, kurios tikslas - besimokantiesiems nedelsiant ir individualiai pateikti nurodymus ar grįžtamąjį ryšį, paprastai nereikalaujant mokytojo intervencijos.

PANEVĖŽIO DARBO RINKOS MOKYMO CENTRAS

J. Basanavičiaus g. 23A, Panevėžys

Tel. (8 45) 43 94 75

El. paštas: info@paneveziodrmc.lt

Finansuojama Europos Sąjungos

*Projektą „Panevėžio DRMC mokymo kokybės gerinimas taikant j
besimokantįjį orientuotus mokymo metodus“*

Nr. 2019-1-LT01-KA102-060222

finansuoja "ERASMUS+" KA1 programa